

Stärk relationen till eleverna

[00:00:01] Det här är en podcast från Skolverket.

Sandra Charléz [00:00:03] Hej! Välkommen till den här podden som ska handla om hur man kan stärka relationerna till eleverna man jobbar med. I skolan jobbar många som har till uppgift att stödja eleverna under skoldagen men som inte är lärare. Några vanliga titlar är resurspedagog, elevassistent, skolmentor, socialpedagog eller elev coach. Oavsett vad just din roll kallas så har du en superviktig uppgift, att bidra till elevers lärande och till trygghet och studiero i skolan. I den här poddserien kommer vi att prata om några av de delar som är viktiga att känna till i det här arbetet. Alla som jobbar i skolan behöver tänka på att det man säger och det man gör påverkar eleverna på olika sätt och i olika situationer. All personal i skolan är viktiga förebilder för eleverna och här och nu ska vi prata om vad det betyder och hur det hänger ihop med trygghet och studiero. Och den jag ska prata med här om det är Ulf Jederlund, varmt välkommen hit.

Ulf Jederlund [00:01:20] Tack så mycket!

Sandra Charléz [00:01:21] Du är doktor i specialpedagogik och lärarutbildare på Stockholms universitet.

Ulf Jederlund [00:01:26] Det stämmer bra det.

Sandra Charléz [00:01:27] Det stämmer bra, så har full koll på de här prylarna eller hur?

Ulf Jederlund [00:01:30] Ja, lite i alla fall.

Sandra Charléz [00:01:31] Det låter jättebra. Jag heter Sandra Charléz och jag gör den här podden på uppdrag av Skolverket. Ulf är du redo, jag har massor med frågor åt dig? Ulf, har du själv jobbat i någon av de här rollerna som vi pratar om i dag?

Ulf Jederlund [00:01:45] Jo, men jag har faktiskt det. Jag började min yrkeskarriär som elevassistent när jag gick ut gymnasiet. I början på 80-talet, så länge sedan. Jag jobbade med en, som personlig assistent till en kille som, han upplevdes som jobbig av en del av de andra i personalen och så där.

Sandra Charléz [00:02:07] Du skulle ordna upp det här?

Ulf Jederlund [00:02:08] Ja. Jag skulle framför allt ta bort ett störande moment från den övriga verksamheten. Men jag ville ju att han, att vi skulle vara med på lektioner och så där, men ofta fick vi inte det. Så vi fick hitta på egna grejer och det gjorde vi och fick en jättefin relation och så.

Sandra Charléz [00:02:28] Det här ska ju handla om att stärka relationen med eleverna och du har ju då verkligen både jobbat i skolan och sedan undervisar kring det här. Jag tänkte att vi skulle starta med en klassiker. Sant eller falskt? Du kommer få lite snabba påståenden, bara så att vi skjutsar igång det här programmet. Okej?

Ulf Jederlund [00:02:47] Okej.

Sandra Charléz [00:02:47] Okej, Sant eller falskt, vad säger forskningen? Den som är trygg lär sig mer?

Ulf Jederlund [00:02:55] Den som är trygg lär sig mer, absolut.

Sandra Charléz [00:02:57] Det är sant?

Ulf Jederlund [00:02:59] Det skulle jag säga att det är sant. Det är på något sätt en grundförutsättning. Det är bara gå till sig själv. Jag menar om du ska lära dig någonting, om jag ska lära mig någonting, jag måste kunna koncentrera mig och vara fokuserad på det som händer om jag, ja den som ska lära mig något. Om jag är förbannad eller ledsen eller känner mig orolig eller ja...

Sandra Charléz [00:03:20] Eller otrygg.

Ulf Jederlund [00:03:22] Ja, det är klart att då är man inte mottaglig för lärandet. Å andra sidan så, man kan också vända på det där om man vill och tänka att genom att lära sig, genom att vara delaktig i lärandet i skolan så känner man sig stärkt.

Sandra Charléz [00:03:40] Just det, att man kan någonting.

Ulf Jederlund [00:03:42] Ja man får känna att man kan någonting och man får uppleva att man har, att man klarar av skolan, att man fixar grejer, att man kan saker. Och det får en ju också att må bra och trivas i skolan. Och tryggheten kan ju också växa över tid, på det sättet.

Sandra Charléz [00:03:57] Vi fortsätter, nästa påstående. Eleven behöver personal i skolan som har pondus som eleverna respekterar?

Ulf Jederlund [00:04:05] Absolut, det är sant, men det beror på vad man menar med pondus.

Sandra Charléz [00:04:10] Okej, det är både sant och falskt?

Ulf Jederlund [00:04:11] Ja det kan ju vara falskt också om det är en negativ pondus som för att säga, det är en väldigt maktutövande pondus. Där man blir tvingad att göra saker som man inte vill eller inte begriper. Det är liksom en mer klassisk stränghet, är ju ingen vidare konstruktiv pondus.

Sandra Charléz [00:04:28] Nej.

Ulf Jederlund [00:04:28] Däremot när personal kan skapa en bra kontakt med sina elever och liksom engagerar och motiverar i det man håller på med, så då vinnerna ju eleverna liksom deras respekt på ett annat sätt och ser upp till personalen istället och tänker att här är någon som vill mig väl och som jag har något att lära av och då blir ju pondus någonting väldigt positivt.

Sandra Charléz [00:04:55] En eller resurspedagog behöver egentligen bara lära känna den som hen arbetar med, inga andra elever?

Ulf Jederlund [00:05:02] Nej, men det tycker jag inte stämmer alls så den är falsk. Skolan är ju en jättesocial miljö med många människor och alla elever där är ju beroende av att det funkar i samspelet med många kamrater och med många vuxna, liksom personal. Så nä, det är falskt.

Sandra Charléz [00:05:24] Sista påståendet, det kan aldrig bli för mycket beröm?

Ulf Jederlund [00:05:28] Det kan aldrig bli för mycket beröm. Nej, men det kan det nog inte. Och om det, liksom ett genuint beröm, om det är beröm som är befogat och framförs på rätt tillfälle så att säga och i lagoma doser. Man blir ju glad när man får beröm, om man känner att man förtjänar det. Däremot om man känner tvärtom, att det är här ju, hon snackar bara, hon smörar bara.

Sandra Charléz [00:05:53] Då tar man inte till sig det.

Ulf Jederlund [00:05:54] Då tar man inte till sig det och då blir det nästan att relationen skadas i stället.

Sandra Charléz [00:05:59] Just det.

Ulf Jederlund [00:05:59] Att man inte liksom ja, är ärliga med varann. Och så tänker jag att personalen måste ju också kunna ge feedback som inte bara är beröm, utan måste kunna ha en dialog igång hela tiden om hur det går och vad man gör och vad som kan utvecklas och bli bättre och så där.

Sandra Charléz [00:06:20] Just det.

Ulf Jederlund [00:06:20] Men en sån här huvudgrej för mig när det gäller feedback, det är det att om feedback ska ha någon mening överhuvudtaget, då

måste relationen vara tillitsfull för annars är du inte mottaglig för min feedback, om du inte känner att jag vill dig väl. Att det inte finns, det måste vara en positiv underton.

Sandra Charléz [00:06:43] Feedbacken är tänkt att hjälpa mig, då kan jag ta emot den.

Ulf Jederlund [00:06:48] Ja, om man bara känner sig kritiserad eller liksom underkänd då, nej.

Sandra Charléz [00:06:53] Och även beröm behöver liksom komma från ett tillitsfullt håll på nåt sätt.

Ulf Jederlund [00:06:56] Ja det måste vara precis tillitsfull och genuin. Det måste vara korrekt också.

Sandra Charléz [00:07:04] Ja just det, jätteintressant. Tack snälla Ulf! Tycker du klarar det här toppenbra faktiskt.

Ulf Jederlund [00:07:10] Tycker du?

Sandra Charléz [00:07:10] Ja det tycker jag.

Ulf Jederlund [00:07:11] Jag tycker det var jättesvårt.

Sandra Charléz [00:07:13] Det är sällan svart eller vitt, det märker jag ju på dina svar.

Ulf Jederlund [00:07:16] Nämen det är ju inte det. Som forskare är ju det här det svåraste man kan utsätta sig för ungefär, att säga om något är sant eller falskt.

Sandra Charléz [00:07:22] Ja, jag förstår. Vi ska väl till nästa moment i det här programmet där du ska få svara på ett par frågor från några som jobbar som resurspedagoger och elevassistenter idag i skolan. Och den första frågan låter så här. Jag tycker det kan slita på relationen att vara med en och samma elev hela dagarna. Har du några tips till mig?

Ulf Jederlund [00:07:45] Ja men det förstår jag verkligen, att det är slitsamt och det är väldigt speciellt att vara med en och samma person hela dagarna. Och jag tänker att, en del av svaret på den frågan är väl att åtminstone ställa en motfråga, måste det vara 100 % av tiden, att du är bara med en person? Jag menar det finns ju andra personal och det finns andra elever och det finns olika situationer under en skoldag. Jag tänker att det måste gå att hitta någon slags sätt också att hjälpas åt och bytas av lite.

Sandra Charléz [00:08:19] För att lufta upp det här lite, ja.

Ulf Jederlund [00:08:21] Ja, för att få nå luft och få lite distans också och se att, jag menar det är också, att eleven just inte, som det var i mitt fall, att eleven inte bara bygger en relation med en personal i skolan. Eleven behöver ju relation med alla sina lärare till exempel.

Sandra Charléz [00:08:40] Just för att få in den här luften och att eleven ska träffa andra, både andra elever och annan personal på skolan. Kan man gå till rektor och lyfta det eller?

Ulf Jederlund [00:08:50] Ja men absolut, det tycker jag verkligen. Prata med kollegor och ja rektorn är ju din uppdragsgivare men du har ju andra assistenter kanske eller pedagoger och lärare på skolan runt omkring det.

Sandra Charléz [00:09:04] Som är närmare, så det inte behöver kännas så stort kanske.

Ulf Jederlund [00:09:07] Ja.

Sandra Charléz [00:09:08] Vi går vidare till fråga nummer två. Ibland vill eleverna jag jobbar med bli kompis och ha en personlig kontakt med mig utanför skolan. Hur ska jag tänka?

Ulf Jederlund [00:09:18] Jamen det där är ju en jättebra och viktig fråga och det där hamnar många i alltså. Men jag tänker att det är nog ändå, svaret är nog ändå ganska lätt, så att man ska nog tänka att nej, jobbet tar jag inte mer hem utan ni har eran relation, eran grej i skolan. Men när du slutar jobba, så går du hem och du har ditt liv utanför och andra relationer och andra saker du ska göra då. Och det är bra för eleven också, få den gränsen tydliggjord alltså, tänker jag. Sen kan det väl finnas gånger när ett undantag absolut kan vara både mänskligt och motiverat och bra liksom. Det tänker jag också. Men det beror på situationen och det beror på hur trygg du är i din roll och hur det funkar. Och det där är väl också en grej som är jättebra att prata med andra kollegor om, om man är osäker.

Sandra Charléz [00:10:16] Man stämmer av, hur hade du gjort?

Ulf Jederlund [00:10:19] Ja precis.

Sandra Charléz [00:10:20] Intressanta frågor och intressanta svar, tack Ulf! Jag funderar på relationen till övrig personal, vad ska man tänka på då?

Ulf Jederlund [00:10:28] Jamen den är ju jätteviktig tror jag och den är jag rädd för att det slarvas med ibland så här i skolans värld. Att, jobbar man i en assistentroll eller en resurspedagogroll så är det lätt att bli bli alldeles för ensam. Ni är ju en del av skolans vardag och viktiga i arbetet. Ni måste liksom, ni måste få plats i samtal med kollegor och så där. Ni måste veta vad er roll är, ni måste kunna diskutera er roll och var gränserna går, vem ska göra vad och hur och så

där. Så det är jätteviktigt att ta del. Och det kräver väl, man får väl ställa lite krav ibland faktiskt, tänker jag. För det är lätt att bli för ensam.

Sandra Charléz [00:11:15] Tillbaka till eleverna då. Det verkar som att elevassistenter, resurspedagoger ofta får hantera konflikter i skolan eller när det då hettar till. Hur ska man tänka eller vad ska man göra när det händer? Jag tänker att det är en vanlig grej.

Ulf Jederlund [00:11:33] Ja det är vanligt, det är många...

Sandra Charléz [00:11:36] Du beskriver ju det också när du själv jobbade där.

Ulf Jederlund [00:11:39] Ja man hamnar i situationer där det uppstår konflikter, antingen mellan den man, den elev, de barn man jobbar med och andra barn eller vuxna liksom, personal. Och då är man så nära den man jobbar med så att det är lite, det finns en risk att man går i gång och blir, så att säga för partisk, att man är som en del av den personen. Att man måste försvara eller ta ställning i en konflikt. Så det råd jag vill ge är väl i så fall att, tänk i stället att du ska vara neutral. Du ska inte ta ställning varken för eller emot. Prata med den du jobbar med då, lyssna på den ur hans eller hennes perspektiv på det som hände och så. Men det brhöver inte betyda att du säger att hon eller han hade rätt liksom. Utan lyssna på, vad bra på att lyssna och ta det lite lugnt.

Sandra Charléz [00:12:32] Lyssna lugna ner.

Ulf Jederlund [00:12:33] Ja, backa ett steg. Bara så.

Sandra Charléz [00:12:36] Och hjälp eleven att backa kanske?

Ulf Jederlund [00:12:38] Ja precis, på så sätt hjälper man ju eleven att själv bli lugnare. Och det tror jag är det viktigaste av allt i konfliktsituationer. Sen kan man reda ut det tillsammans med andra, prata med annan personal och prata med de som var inblandade. Men det kan man göra sen när folk har lugnat ner sig. Där och då är det bäst att bara ta det lugnt och lyssna.

Sandra Charléz [00:13:00] Det här programmet närmar sig sitt slut. Har du något sista medskick till de som lyssnar på podden?

Ulf Jederlund [00:13:07] Ja, men det hänger väl ihop med det vi har pratat om nu då. Det här med kontakten med övriga personal i skolan och med skolans rektor. Om det är rektor som är din chef liksom, att vara tydlig med att du behöver stöd, du behöver ingå i ett sammanhang, du behöver någon att prata med. Du behöver kanske ha regelbunden handledning av någon mer erfaren kollega på skolan. Kan ju vara någon erfaren lärare eller någon i skollärdningen eller egentligen vem som helst.

Sandra Charléz [00:13:39] Men tror du att man inte tar sig den här, för att man känner att oj, jag ska inte visa att jag inte kan det här, när det istället då kanske skulle visa på att man är jätteengagerad.

Ulf Jederlund [00:13:49] Ja men precis, man kan liksom ha ett högt krav på sig själv att man ska vara duktig, att man ska lyckas och stötta eleven på jättebra sätt. Att det inte alls ska gå dåligt och inga konflikter. Ja men så där, att man bär på en sådan känsla att det måste gå bra. Men istället som du säger, det är faktiskt mer proffsigt att kunna be om hjälp, att kunna säga jag fixar inte det här, allting själv utan vi jobbar tillsammans och jag är en av dem. Så det ska du absolut vara tydlig med att du vill ha sånt stöd. Men det är också så viktigt att komma ihåg att det är, rektorn är ansvarig för det här, det är rektors ansvar att personalen får det stöd och vägledning som man behöver för att klara ett utmanade jobb. Jobbet ni gör som assistenter, det är inte lätt. Ni har rätt till stöd och ni ska få stöd och det är rektors ansvar.

Sandra Charléz [00:14:43] Tack Ulf för jättefina slutord. Det här ska vi bära med oss, verkligen. Tack!

Ulf Jederlund [00:14:48] Jamen tack!

Sandra Charléz [00:14:49] Det här var allt för det här avsnittet om relationers betydelse i skolan. Lyssna gärna på de övriga tre poddarna om hur man som elevassistent eller resursperson i skolan kan stödja elever i deras lärande och i arbetet med trygghet och studiero. Mer information finns på Skolverket.se. Ha det så gott så länge!